

den gesproken, omdat er geen Rotterdamse school der bedrijfseconomie bestaat of bestaan heeft. Trouwens in de gemoede — het doet wellicht typisch aan, dat deze opmerking van „Amsterdamse” zijde komt — geeft de laatste bewering nu wel het juiste beeld? Toch zeker niet voor de leer van de financiering, waarin het boek van Polak het toonaangevende werk is.

Maar hoe het zij, School of geen School, de gedachte bij de verschijning van dit boekwerk zal uitgaan naar de nestor van de bedrijfseconomie aan de Rotterdamse hogeschool, aan wie dit boek is opgedragen en die daarmee een hulde wordt gebracht, die onverdeelde instemming zal vinden, omdat zij de erkenning vormt van de grote betekenis van Polak's wetenschappelijke arbeid en van het belangrijke aandeel, dat aan deze eminente werker in de opbouw van de bedrijfseconomie in Nederland moet worden toegekend.

Hulde voor dit boekwerk, hulde aan de man, die door dit boekwerk wordt geëerd.

LIEFDADIGHEID DOOR EEN ONDERNEMING

door Prof. Dr. P. J. A. Adriani

Ons besluit op de inkomstenbelasting, hoewel gebouwd op de Duitse wet van 1939, wijkt daarvan op vele punten af. Zo missen we in ons besluit een voorschrift als §12, 2° Eink. st. ges., dat noch voor de opbrengsten en inkomsten der verschillende bronnen, noch voor het totale inkomen, aftrek toelaat voor „freiwillige Zuwendungen”. Alleen in het besluit op de vennootschapsbelasting vonden we de Duitse bepaling terug in dien zin, dat met onttrekkingen werden gelijkgesteld 5 „de uitgaven te algemene nutte en die voor liefdadige, kerkelijke en dergelijke doeleinden”. In het besluit inkomstenbelasting vindt men in art. 16 al. 3, verg. art. 9 al. 2, een beperkte toepassing van de Duitse gedachte.

Waarop steunt deze gedachte? De beide Leidraden geven geen opheldering; die op de vennootschapsbelasting § 13 zegt alleen, dat de royaliteit niet voor een deel op de fiscus mag worden afgewenteld en § 24 van die op de inkomstenbelasting 1941 geeft in het geheel geen motivering. We moeten in de Duitse literatuur zoeken om er achter te komen. En daar vinden we het gemakkelijk. We hebben slechts het laatste grote werk over de Einkommensteuer op te slaan, dat van *Enno Becker*, de maker van de R. Abgabenordnung, *Die Grundlagen der Einkommensteuer* 1940. Daar vinden we op vele plaatsen, dat de kosten „der Lebenshaltung” nooit het inkomen verminderen. Het inkomen dient juist om de kosten „der Lebenshaltung” te bestrijden. Deze „Kerngedanke führt dazu, laufende, an sich freiwillig gewährte Zuwendungen auch dann nicht als Sonderausgaben zu behandeln, wenn die Leistungen auf besonderen Vereinbarungen beruhen”, (§ 292). Liefdadigheid behoort bij onze „Lebenshaltung”, dus geen aftrek; dit geldt voor de ondernemer evengoed als voor de particulier.

Daar ligt dus het criterium: vrijwillig, maar zedelijk verplicht, omdat de houding, die wij persoonlijk tegenover het leven aannemen, ons voorschrijft voor een bepaald doel te offeren.

En nu denken we terug aan „Winterhulp”. In de Vakstudie, Besluit Vennootschapsbelasting p. 227 lezen we: „Naar het voorkomt vallen ook bijdragen voor Winterhulp onder onderlid 5”. Een lezer van het M.A.B.

was het daarmee niet eens en stelde dat de N.V. was *gedwongen* geld aan Winterhulp te geven. M.a.w. dat het hierboven gestelde criterium *niet* aanwezig was. Deze lezer zond mij de uitspraak van de Raad van beroep te Amsterdam van 18 December 1947. Deze lijkt mij van zoveel belang, dat ik de overwegingen hier laat volgen:

„Overwegende dat de belanghebbende als grond van haar beroep heeft aangevoerd:

dat zij zich aanvankelijk met goed gevolg heeft verzet tegen de op haar uitgeoefende drang tot het doen van giften aan Winterhulp;

dat haar directeur, daarop is ontboden bij een Duitse instantie aan het Museumplein 19 te Amsterdam, waar hem is meegedeeld, dat niet nader aangeduide maatregelen vanwege de bezettende macht tegen belanghebbende zouden worden genomen, indien zij volhardde in haar weigering tot het doen van bijdragen aan Winterhulp;

dat ter voorkoming van schade door deze maatregelen belanghebbende het bedrag van f 2100,— aan Winterhulp Nederland heeft geschonken, al hetgeen haar voert tot de slotsom, dat deze bijdrage niet behoort tot de in art. 14 lid 5 van het Besluit op de Vennootschapsbelasting genoemde, daar het bedrag blijkens het voorgaande niet vrijwillig werd afgestaan;

Overwegende dat de inspecteur heeft betoogd:

dat de schenking een liefdadig doeleinde had, daar deze geschiedde aan Winterhulp Nederland en mitsdien behoort tot de onttrekkingen in art. 14 lid 5 bedoeld, terwijl de beweegredenen van de schenking niet terzake dienende is;

Overwegende dat de belanghebbende er in geslaagd is de Raad aannemelijk te maken, dat de door haar gestelde feiten juist zijn en thans moet worden onderzocht of deze feiten de slotsom wettigen, welke belanghebbende daaraan verbindt;

Overwegende dat uit par. 13 lid 9 van de ambtelijke leidraad van het Besluit op de Vennootschapsbelasting blijkt, dat het voorschrift van art. 14 lid 5 is ingegeven door de wens het beoefenen van liefdadigheid ten koste van de fiscus te voorkomen;

Overwegende dat tot liefdadigheid in nauw verband staat het doen van giften, welke geschieden om ten bate van een bedrijf bij het publiek of een groep personen de indruk te wekken van liefdadige gevoelens van hen, die bij het bedrijf zijn betrokken, of van hun instemming met een bepaald streven, daar toch in dergelijke gevallen — naast het oogmerk van reclame — veelal tevens wordt voldaan aan de persoonlijke behoefte van de bij het bedrijf betrokkene tot steun van de begiftigde instelling;

Overwegende dat dan ook aannemelijk is, dat op die grond in par. 13 lid 9 van de leidraad als de strekking van art. 14 lid 5 wordt vermeld, dat ook commercieel verantwoorde giften behoren tot de onttrekkingen;

Overwegende dat aan het slot van voormeld lid 9 wordt meegedeeld, dat op de beweegreden, welke tot de gift leidde, niet mag worden gelet, welk standpunt in verband met het bovenoverwogene geacht moet worden te zijn ingenomen teneinde geschillen te vermijden over de vraag of giften aan instellingen van liefdadigheid of van algemeen nut als onttrekkingen moeten worden beschouwd, indien zij uitsluitend tot reclamedoeleinden worden gedaan en in genen dele tot bevrediging van een persoonlijke behoefte van de schenker;

Overwegende dat op grond van een en ander moet worden aange-

nomen, dat volgens art. 14 lid 5 als onttrekkingen moeten worden beschouwd — in overeenstemming met de woorden van het artikel — de giften aan instellingen van liefdadigheid en van algemeen nut, indien deze geschieden op grond van een persoonlijke behoefte van de gever dan wel uit een oogpunt van reclame in genoemde zin, doch het voorschift buiten zijn grenzen zou worden uitgebreid, indien de onderhavige uitgave daaronder zou worden gebracht;

Overwegende dat immers belanghebbende deze gift deed tegen haar zin en ter voorkoming van maatregelen vanwege de bezetter tegen haar, welke aan haar directeur persoonlijk waren aangekondigd door een Duitse instantie, zodat niet kan worden gedacht aan de mogelijkheid van een persoonlijke behoefte van hen, die bij belanghebbende betrokken waren, tot het doen van een gift noch aan enig reclamedoeleinde ...”.

Zoals bekend, is art. 14 no. 5 vervallen bij K.B. 19 September 1945, Stbl. F. 179. Toch blijft de oorsprong van de nu vervallen bepaling en de hier vermelde uitspraak van belang, ook voor het heden. Want daardoor wordt de vraag welke uitgaven voor liefdadigheid ten laste van de fiscale winst mogen worden gebracht, scherper belicht. Steeds zal men weer voor de vraag komen te staan of een uitgave het gevolg is van de houding, die de ondernemer *persoonlijk* tegenover het leven aanneemt, dan wel of de uitgave kan worden beschouwd als in het belang van de onderneming te zijn gedaan.

DE VENNOOTSCHAPSBELASTING EN HAAR INVLOED OP DE WINSTVERDELING IN VERBAND MET DE VASTSTELLING VAN TANTIEMES

door L. M. J. Raymann

Het Besluit op de Vennootschapsbelasting 1942 verklaart in zijn artikel 13 uitdrukkelijk, dat aandelen in de winst (tantièmes) ener naamloze vennootschap, toegekend aan bestuurders en verder personeel ter zake van in het bedrijf verrichte arbeid, zijn vrijgesteld van vennootschapsbelasting en onder de bedrijfslasten moeten worden gerekend. Men weet, dat dit voor de dividend- en tantiëmebelasting en voor de winstbelasting anders was.

De besluitgever van 1942 heeft hiermede in beginsel vastgelegd, dat de berekening van het winstaandeel voor deze bestuurders en voor dit personeel anders *kan* geschieden dan die ten aanzien van de overige deelgerechtigden in de winst, wier aandeel niet van vennootschapsbelasting is vrijgesteld.

Ten aanzien van de vraag of de bovenbedoelde bepaling van het Besluit verandering brengt in de statutaire bepalingen op het stuk van winstverdeling, bleek al spoedig na de invoering van de vennootschapsbelasting verschil van opvatting te bestaan.

In een aantal bedrijven vatte de mening post, dat art. 13 vennootschapsbelasting de mogelijkheid opende om ten aanzien van de directie-tantièmes de zogenaamde „bruto-methode” toe te passen, die in het kort hierop neerkomt, dat deze tantièmes niet moeten worden berekend over het winstbedrag na aftrek van de belasting op de winst (hetgeen de voorstanders van de „netto-methode” leren) doch vóór deze aftrek met als gevolg, dat al of niet in afwijking van de statuten, de verdeling van de overwinst verschildt voor de directie en verder personeel enerzijds en voor aandeelhouders en commissarissen anderzijds.